

Het Belgian Disability Forum maakt de balans op van 10 jaar UNCRPD

UNCRPD

Iets meer dan 10 jaar geleden ratificeerde België het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (UNCRPD).

Een symbolisch moment om de balans op te maken van eerdere prestaties die de onafhankelijkheid en inclusie van personen met een handicap hebben verbeterd.

Het is ook een kans om te herbeginnen met een nieuw elan. Uit de vragenlijst van het Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap herbekijken we de vragen die betrekking hebben op alle onderdelen van het federale België en specifiek op de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap.

Het Belgian Disability Forum vzw (BDF) en de Vlaamse adviesraad handicap (NOOZO) zijn bereid om op dit vlak samen te werken met het Parlement van de Vlaamse Gemeenschap en haar regering.

Belangrijke momenten

- Op 13 december 2006 heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) de tekst van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (UNCRPD) aangenomen.
- 2 juli 2009: ratificatie door België.
 - o Acht parlementen hebben hun goedkeuring gegeven voor de Belgische ratificatie:
 - Het Federaal Parlement: de Kamer en de Senaat
 - Het Vlaams Parlement
 - Het Waals Parlement
 - Het Brussels Hoofdstedelijk Parlement
 - Het Parlement van de Federatie Wallonië-Brussel
 - Het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap
 - De Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC)
 - De Raad van de Franse Gemeenschapscommissie (COCOF)
- Augustus 2011: eerste periodiek verslag van België.
- Februari 2014: eerste alternatief verslag van het Belgian Disability Forum vzw (BDF) en de Belgische adviesraden voor personen met een handicap.
 - o Het BDF dient eind 2013 een 274 pagina's tellend rapport in dat een momentopname is van de levenssituatie van personen met een handicap in België.
- 25 februari 2014: ontmoeting tussen het BDF en het Vlaams Parlement¹.
- 3 oktober 2014: slotopmerkingen van het Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap aan het adres van België.
- 11 februari 2019: een voorstel voor vragen aan België op federaal niveau wordt door het BDF en de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) bij het Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap ingediend.

¹ <http://bdf.belgium.be/nl/news/perscommuniqu%C3%A9-26-02-2014.html>

- 29 maart 2019: hoorzitting van het BDF door het Comité voor de Rechten van Personen met een Handicap.
- 30 april 2019: de vragenlijst wordt door het Comité aan België voorgelegd.
 - o België heeft één jaar de tijd om te reageren.
 - o Deze antwoorden vormen de basis voor het 2e en 3e verslag van België.
 - o De vragen van het Comité weerspiegelen de bezorgdheden van personen met een handicap en hun gezinnen. Die zullen van pas komen om de koers van het komende politieke beleid te bepalen.

In 2025 moet België zijn 4e verslag aan het Comité voorleggen. Zullen we in dit vierde verslag eindelijk de beleidsveranderingen zien die de rechten en behoeften van personen met een handicap op een duurzame manier bovenaan de politieke agenda plaatsen?

Vragenlijst 2019: vragen voor uw regering / parlement

Het Vlaams Parlement

Transversale bevoegdheden

- Samenwerking tussen de bestuursniveaus (1a)².
- Gelijke behandeling tussen de entiteiten (1c).
- Nationale planning (2).
- Versterking van de antidiscriminatiewetgeving (5a).
- Stelsel van schadeloosstelling (5b).
- Vrouwen: preventie van gekruiste en meervoudige discriminatie (6a) en versterking van de positie van de vrouw (6b).
- Kinderen: ontwikkeling (7a) en emancipatie (7b).
- Sensibilisering: strategie (8a) en positieve beeldvorming in de media (8b) - betrekken van organisaties die personen met een handicap vertegenwoordigen bij het vastleggen van de planning (8c).
- Toegankelijkheid van de openbare infrastructuur en diensten (9a), vervoer (9b), adequate budgetten (9c), sancties (9d) en bijscholing (9e).
- Afwezigheid van geweld of misbruik: aandacht voor vrouwen, kinderen en ouderen (16) en verplichting tot het ontwikkelen van protocollen voor informatievergaring, vervolging in geval van misbruik of geweld en schadeloosstelling (17).
- Toegang tot informatie: opleiding in gebarentaal (20b), media (20b) en officiële informatie (20a).
- Gezondheid: betaalbare zorg (23a) en opgeleid medisch personeel (23b).
- Arbeid en tewerkstelling: verhoging van de arbeidsparticipatie (25a), opheffing van belemmeringen voor personeelsaanwerving en op de werkplek (25c), uitbreiding van de redelijke aanpassingen (25c), bevordering van de toegang tot de arbeidsmarkt (25b), uitvoering van het UNCRPD in de SDG's (Sustainable Development Goals) (25d).
- Levensstandaard en sociale bescherming: mainstreaming van handicap in de strijd tegen armoede (26a), extra kosten die uit de handicap voortvloeien (26b).

² Tussen haakjes: het vraagnummer in de « List of Issues»: zie bijlage 1

- Verbetering van de toegang tot culturele infrastructuur en sportinfrastructuur ... (28a) en uitvoering van het Verdrag van Marrakesh.
- Statistiek: systematisering van de gegevensverzameling, uitsplitsing van de gegevens, toepassing van de vragen van de “Washington group” (29).
- Internationale samenwerking: inclusieve en toegankelijke ontwikkelingsprogramma’s (30).
- Uitvoering en monitoring: coördinatie en samenwerking tussen alle “focal points” (31a), ondersteuning van de werking van Unia (31b), deelname van personen met een handicap (31c).

Bevoegdheden die specifiek zijn voor uw parlement / bestuursniveau

- Effectieve deelname aan het besluitvormingsproces (3). Het is essentieel dat NOOZO zijn missie als adviesraad voor personen met een handicap in Vlaanderen op een effectieve en duurzame manier kan uitvoeren.
- Verbod op vrijheidsberoving op grond van een handicap en geïnformeerde medische toestemming (13) - standpunt over het Verdrag van Oviedo (14).
- Afschaffing van dwangmaatregelen en andere misbruiken tegen personen met een verstandelijke of psychosociale handicap (15).
- Verbod op en preventie van behandelingen zonder toestemming van de persoon (zoals sterilisaties, ...) (17).
- Zelfstandig leven: recht om een woonplaats te kiezen (18c), gebruik van middelen van het Europees Sociaal Fonds (ESF) (18d) en planning (18a) voor een institutionele overgang (18b).
- Persoonlijke mobiliteit op alle gebieden via een toegankelijke omgeving en individuele ondersteuning (19a), evenals toegang tot individuele mobiliteitshulpmiddelen en assistentietechnologie (19b).
- Respect voor het gezin: steun voor gezinnen (21a), toegang tot ouderschap en adoptie (21b), toegang tot informatie over seksualiteit, voortplanting en anticonceptie (21c).
- Onderwijs: inclusief onderwijs (22a), individuele ondersteuning (22b), opleiding van leerkrachten (22c).
- Gezondheid: betaalbare zorg (23a) en opgeleid medisch personeel (23b).
- Betaalbare (24b) aanpassingen en rehabilitatie, noodzakelijk voor participatie (24a).
- Arbeid en tewerkstelling: verhoging van de tewerkstellingsgraad (25a), elimineren van obstakels bij de personeelsaanwerving en op de werkplek (25c), uitbreiding van de redelijke aanpassingen (25c), bevordering van de toegang tot de arbeidsmarkt (25b), uitvoering van het UNCRPD in de SDG’s (25d).
- Levensstandaard en sociale bescherming: mainstreaming van handicap in de strijd tegen armoede (26a), extra kosten die uit de handicap voortvloeien (26b).
- Stemrecht voor iedereen (27a), toegankelijkheid van de omgeving (27b) en politieke vertegenwoordiging (27c).

Cijfers uit het jaarverslag van UNIA 2018³

Ter info vestigt het BDF uw aandacht op enkele cijfers uit het Unia⁴-jaarverslag. Zij hebben betrekking op het aantal dossiers dat in 2018⁵ is geopend.

³ https://www.unia.be/files/Documenten/Jaarrapport/Rapport_Chiffres_2018_FR.pdf

⁴ https://www.unia.be/files/Documenten/Jaarrapport/Rapport_Chiffres_2018_FR.pdf

⁵ De door Unia geopende dossiers zijn het “topje van de ijsberg”: dit zijn de situaties waarvoor mensen hebben besloten Unia te benaderen en waarvoor Unia het nuttig heeft geacht een dossier te openen. Het is mogelijk dat een aantal mensen zich in situaties bevindt die een interpellatie van Unia zouden rechtvaardigen, maar geen klacht indienen omdat ze hun rechten niet kennen, niet vertrouwd zijn met Unia of zelfs niet weten dat Unia bestaat.

Op algemeen niveau:

- 604 nieuwe geopende dossiers hebben te maken met handicap. Ze vertegenwoordigen 23,6% van de geopende⁶ dossiers, wat een sterke stijging is.
- Van deze 604 dossiers hebben er 192 betrekking op problemen met “goederen en diensten”, 155 op onderwijs, 145 op arbeid en tewerkstelling, 51 op “andere activiteiten”⁷ (deze hebben vooral betrekking op toegang tot sociaal-culturele en sportieve activiteiten).
- Van deze 604 dossiers gaat het in 353 gevallen om vrouwen en in 219 gevallen om mannen⁸.
- De dossiers “tewerkstelling + handicap” nemen licht toe⁹.
- Het aantal dossiers “goederen en diensten + handicap” neemt sterk toe. Daarvan is het aantal dat verband houdt met huisvesting het hoogst (52)¹⁰.
- Het aantal dossiers “onderwijs + handicap” neemt zeer sterk toe, met 40,6% van de gevallen voor weigering van redelijke¹¹ aanpassingen.
- De dossiers “andere activiteiten + handicap” nemen sterk toe en hebben voornamelijk betrekking op sociaal-culturele en sportieve activiteiten¹².

De andere criteria zijn minder talrijk, maar dat betekent niet dat ze minder belangrijk zijn.

Uit het Unia-rapport blijkt ook dat personen met een handicap die een beroep doen op Unia, zich vooral slachtoffer van discriminatie voelen (593 dossiers, of 93,7%), terwijl het aantal dossiers van “haatmisdrijven” 32 bedraagt, of 5,1% en het aantal dossiers van “haatboodschappen” 8, of 1,3%¹³.

Wat de uitsplitsing naar bestuursniveau betreft, worden in het Unia-rapport bijzondere aandachtspunten voor het Vlaamse Gewest/Gemeenschap belicht:

- Tewerkstelling buiten de Vlaamse overheidsadministratie: 38 van de 178 dossiers hebben betrekking op het criterium “handicap”¹⁴.
- Huisvesting: 27 van de 133 dossiers hebben betrekking op het criterium “handicap”¹⁵.
- De Lijn: 4 van de 12 dossiers hebben betrekking op het criterium “handicap”¹⁶.
- Onderwijs: 57 van de 87 dossiers hebben betrekking op het criterium “handicap”¹⁷.

Al deze dossiers laten problematische situaties zien. Het grote aantal dossiers met betrekking tot het criterium “handicap” op het gebied van onderwijs wijst echter op een bijzonder zorgwekkende situatie.

Bovendien kunnen sommige dossiers die in verband met andere bestuursniveaus worden ingediend, betrekking hebben op personen met een handicap die tot het Vlaams Gewest of de Vlaamse Gemeenschap behoren en die in een ander gewest wonen of er zich verplaatsen. Sommige dossiers over personen met een handicap die gebruik maakt van de diensten van de MIVB kunnen bijvoorbeeld heel goed betrekking hebben op een persoon die tot het Vlaams Gewest behoort.

Conclusie

Het is niet de gewoonte van het BDF om het onmogelijke te vragen. Het belangrijkste is om de prioriteiten die de VN heeft vastgelegd te bevorderen.

6 https://www.unia.be/files/Documenten/Jaarrapport/Rapport_Chiffres_2018_FR.pdf, p.16-18

7 Ibid., p. 19

8 Ibid., p. 24

9 Ibid., p. 25

10 Ibid., p. 26-29

11 Ibid., p. 32-33

12 Ibid., p. 38

13 Ibid., p. 66

14 Ibid., p. 75

15 Ibid., p. 75

16 Ibid., p. 76

17 Ibid., p. 76

1. Om dit te bereiken, is vooruitgang op drie gebieden een topprioriteit:
 - a. De planning van acties van België en zijn gemeenschappen en gewesten.
 - b. Daarnaast is ook een nationale coördinatie van de federale, gewestelijke en gemeenschapsplannen noodzakelijk.
 - c. Daarom pleit het BDF om regelmatig te werken op het niveau van de interministeriële conferenties (IMC). Een IMC “handicap” moet worden gecreëerd.
2. De ontwikkeling van statistische indicatoren die gekoppeld zijn aan de realiteit van handicap om de behoeften te objectiveren en rationele en verifieerbare antwoorden op deze behoeften te formuleren.
3. Er moet vanaf het begin in het politieke denkproces worden gewerkt met NOOZO, de adviesraad voor personen met een handicap . Het is een van de essentiële mechanismen om kwaliteitswerk op basis van overleg te leveren. Dit zal de inspraak van de betrokkenen bij het ontwikkelde beleid bevorderen.
4. Ook moeten er in alle ministerkabinetten en administraties contactpersonen voor het thema “handicap” worden aangeduid.
5. Informatie over bestaande rechten, goederen en diensten moet voor iedereen toegankelijk zijn, in het bijzonder via websites en onthaalloketten. Ze moet beschikbaar zijn in de gangbare formaten en vormen, “makkelijk te lezen en te begrijpen”, gebarentaal, braille, ...